Grant Arthur Gochin
10900 Winnetka ave, Chatsworth, CA 91311
Jungtinės Amerikos Valstijos

Atstovas (adresas korespondencijai):
Advokatas Rokas Rudzinskas
A.Mickevičiaus g. 14 – 2, Vilnius
rokas@rlaw.lt

Ministrui Pirmininkui Sauliui Skverneliui
Gedimino pr. 11, LT-01103 Vilnius

Advokatas Rokas Rudzinskas ir Grant Arthur Gochin, asmens kodas: 36311021360, adresas: 10900 Winnetka Ave, Chatsworth, CA 91311, JAV (toliau tekste – Pareiškėjas) 2016 m. rugpjūčio 11 d. sudarė teisinių paslaugų ir atstovavimo sutartis, kurių pagrindu advokatui buvo pavesta atstovauti Klientą valstybės ir kitose institucijose, įmonėse, įstaigose, organizacijose, teikti prašymus, gauti reikalaujamus dokumentus bei palaikyti teisinius ryšius su trečiosiomis šalimis.

Rašome Jums siekdami atkreipti dėmesį į Lietuvos Genocido ir rezistencijos tyrimų centro ir jo vadovės T.Burauskaitės veiksmus. Centras yra biudžetinė įstaiga, jos vadovą Ministro Pirmininko teikimu skiria ir atleidžia Seimas.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Įstatymo, 2, 4, 5, 6 str. numato, kad Centras yra valstybės įstaiga, tirianti visas genocido bei kitų nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų apraiškas, <...> inicijuojanti genocido organizatorių ir vykdytojų *teisinį įvertinimą*. Vienas iš Centro uždavinių - istorinės tiesos ir teisingumo atkūrimas, tuo tikslu Centras:

a) *formuoja* okupacinių režimų vykdyto genocido ir pasipriešinimo šiems režimams tyrimų *valstybės politiką: nustato tyrimų metodiką* ir kryptis <...> koordinuoja visų kitų institucijų vykdomus šios srities tyrimus.

1. *skelbia mokslinę, informacinę, analitinę medžiagą,* leidžia leidinius apie Lietuvos gyventojų genocidą ir pasipriešinimą okupaciniams režimams.

Pareiškėjas ne kartą kreipėsi į Centrą raštu, prašydamas paaiškinti, kodėl Centras ir jo vadovė skelbdami oficialias išvadas dėl asmenų veiklos Antrojo pasaulinio karo metais, pateikia ydingą genocido nusikaltimo sąvokos aiškinimą ir istorinius faktus interpretuoja priešingai Jungtinių Tautų teisei. Objektyvaus atsakymo iš centro šiuo klausimu nėra gauta. Pridedamame 2017-04-10 centro atsakyme, atsiliepiama vieninteliu argumentu, centro

vadovė T.Burauskaitė nurodo, kad "visiškai objektyvus istorijos faktų aiškinimas nėra galimas". Kartu su glaustu atsakymu pateikiamas ilgas, 6 lapus apimantis, nesusistemintas istorinių šaltinių (knygų ir publikacijų) sąrašas.

Norime atkreipti Jūsų dėmesį, kad Pareiškėjo keliama problema yra ne istorinių įvykių interpretavimas, o jų dalyvių elgesio traktavimas pagal tarptautiniuose teisės aktuose nustatytus principus. Lietuva yra dalyvė 1948 m. gruodžio 9 d. konvencijos „Dėl kelio užkirtimo genocido nusikaltimui ir nubaudimo už jį", kurios, 2 - 4 straipsniai numato, kad: Genocidu laikoma veikla, kuria siekiama visiškai ar iš dalies sunaikinti kokią nors nacionalinę, etninę, rasinę ar religinę grupę, būtent: *tos grupės narių žudymas*; <...> *tyčinis sudarymas tai grupei tokių gyvenimo sąlygų, kuriomis apgalvotai siekiama fiziškai sunaikinti ją visą ar jos dalį (2 str. C);* Baustina veika yra: a) genocidas <...> c) *tiesioginis ir viešas kurstymas vykdyti genocidą*; <...> e) *bendrininkavimas vykdant genocidą.* Asmenys, vykdantys genocidą ar kokią nors kitą 3 straipsnyje nurodytą veiką, yra baudžiami nepaisant to, ar jie yra pagal konstituciją atsakingi valstybės vadovai, *pareigūnai* ar privatūs asmenys (4 str.).

Lietuva yra dalyvė sutarties dėl 1945 m. Niurnbergo tribunolo statuto patvirtinimo, kurio 6 straipsnyje yra pateikiamas analogiškas genocido nusikaltimo ir jo dalyvių teisinis vertinimas. Statuto 8 straipsnis papildomai nurodo, jog „faktas, kad kaltinamasis veikė sutinkamai su Vyriausybės ar jo viršininko įsakymu, neturi atleisti jo nuo atsakomybės, bet į tai gali būti atsižvelgiama svarstant bausmės sušvelninimo klausimą, jei Tribunolas nuspręs, kad to reikalauja teisingumas".

Teismų praktikoje nurodytos konvencijos nuostatos aiškinamos taip: "jeigu bendrininkas žinojo arba turėjo žinoti apie vykdytojo turimą tikslą sunaikinti dalį grupės, tai jis bus kaltinamas kaip bendrininkas genocido veikoje, nors pats ir neturėjo genocidinio ketinimo" (*Jungtinių Tautų Baudžiamasis Tribunolas Ruandoje, Bylos Nr. ICTR-96-4, par. 540-541).*

Centras savo išvadose dėl K.Škirpos ir J.Noreikos veiklos antro pasaulinio karo metais iškreipia tarptautinėje teisėje pripažįstamą genocido nusikaltimo dalyvių sąvoką. Centras oficialiose išvadose asmenis vertina tik tiesioginiu genocido vykdytojo aspektu ir genocido dalyvių ratą aiškina siaurai t.y. nustatinėja tiktai ar asmuo šaudė ar nešaudė žydų tautybės asmenis. Ir šią poziciją aiškiai pabrėžia. Centras ignoruoja likusias baustinas veikas, o tiksliau: a) sudarymą gyvenimo sąlygų, kuriomis apgalvotai siekiama fiziškai sunaikinti visą žmonių grupę ar jos dalį ; b) tiesioginį ir viešas kurstymą vykdyti genocidą; c) bendrininkavimą vykdant genocidą. Šiais teisiniais aspektais centras asmenų elgesio nevertina, nors nurodytos veikos taip pat apima genocido nusikaltimo sąvoką, nustatytą JT konvencijoje.

Centro išvadoje[1] dėl J. Noreikos įsakymo suformuoti žydų getą Šiauliuose ir įsakymų dėl Šiaulių apskrities žydų turto nusavinimo yra teigiama, kad "**istoriografijoje žydų**

[1] http://genocid.lt/UserFiles/File/Pazymos/201510_noreika_pazyma01.pdf

izoliavimas ir masinės žudynės nėra vertinamos kaip du tapatūs dalykai". Centras nurodo, kad, "žydų suvarymas į getus <...> teikė naciams galimybę pereiti prie žydų žudymo, t.y. juos sunaikinti kaip nepageidaujamą rase", tačiau nėra žinių apie tai, kad J.Noreika buvo susijęs su žydų masinių žudynių organizavimu ar vykdymu". Centras išvadoje ignoruoja aukščiau minėtus nusikalstamus J.Noreikos įsakymus ir jo veiklos nevertina prisidėjimo prie žydų tautos genocido aspektu ir bendrininkavimo aspektu vykdant genocidą Šiaulių apskrityje *(Konvencijos 2 C str., 3 E str.).*

Centro išvadoje [2]dėl K.Škirpos veiklos centras nepateikia K.Škirpos antisemitinės propagandos vertinimo, apsiriboja istoriko L Trusko[3] citata teigiančia, kad "*LAF atsišaukimai buvo viena iš priežasčių, kodėl 1941 m. vasarą dalis lietuvių prisidėjo prie nacių nusikalstamų įsakymų vykdymo*", tačiau išvadoje šio aspekto nenagrinėja ir tik apibendrinamai nurodo, kad "*K. Škirpos vadovaujamos LAF organizacijos veikloje būta ir antisemitizmo apraiškų.*" K. Škirpos veikla nėra vertinama Konvencijos 3 C str. aspektu "tiesioginis ir viešas kurstymas vykdyti genocidą", konvencijos *2 C str., 3 E str. aspektu* "prisidėjimas ir bendrininkavimas vykdant genocidą".

Objektyviai vertinant išvadas dėl asmenybių veiklos, matyti, kad Centro vadovė istorinius faktus aiškina kryptingai, nepasisako dėl nepatogių faktų ir įrodymų, nevertina prisidėjimo prie genocido, bendrininkavimo ir genocido kurstymo kaip nusikalstamų veikų prieš žmogiškumą.

Pagal šiuo metu paskelbtas ir žinomas išvadas Centras genocido nusikaltimo dalyviais laiko tik tiesioginius organizatorius ir vykdytojus. Tokiu būdu formuodamas valstybės politiką istorinių tyrimų srityje ir skelbdamas *atitinkamas* tyrimų išvadas, centras pažeidžia genocido nusikaltimo sudėties vertinimo kriterijus, suformuotus Niurnbergo tribunolo statute ir 1948 m. Jungtinių tautų konvencijoje. Siaurinamas genocido nusikaltimo sąvokos aiškinimas prieštarauja statutui ir konvencijai. Tokiu būdu, teikdama oficialias istorines išvadas biudžetinė įstaiga pažeidžia Lietuvos valstybės įsipareigojimus konvencijos partneriams, pagal JT teisę.

Rezistencijos tyrimų centras yra valstybinė įstaiga, kuri atlikdama istorinius tyrimus ir viešindama išvadas, **formuoja valstybės poziciją, piliečių ir institucijų nuomonę apie Lietuvių ir Žydų tautos genocidą**. Istorinių dalyvių elgesio vertinimas turi būti objektyvus ir pagrįstas principais numatytais įstatymuose ir tarptautinėse sutartyse.

Nurodyti T. Burauskaitės veiksmai yra įvykių susijusių su Holokaustu persvarstymas ir genocido neigimas. Toks elgesys pažeidžia Lietuvos įsipareigojimus pagal JT Konvenciją ir peržengia EŽTT nubrėžtas saviraiškos laisvės ribas. Centras yra institucija, kurios vienas iš įstatyme nustatytų uždavinių yra *istorinės tiesos ir teisingumo atkūrimas*, tačiau panašu, kad institucija įstatymo uždavinių neįgyvendina.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes prašome:

[2] http://genocid.lt/UserFiles/File/Pazymos/201510_skirpa_pazyma01.pdf
[3] L. Truska, V. Vareikis, Holokausto prielaidos: antisemitizmas Lietuvoje, Vilnius, 2004, p. 86–92

1. Įvertinti Genocido ir Rezistencijos tyrimo centro vadovės Teresės Birutės Burauskaitės veiksmus dėl genocido nusikaltimo sąvokos netinkamo aiškinimo, įskaitant bet neapsiribojant genocido sąvokos interpretavimą pateiktą išvadose dėl J.Noreikos ir K.Škirpos veiklos.

2. Imtis politinių priemonių siekiant, kad ateityje aiškinant genocido sąvoką oficialiai, nusikaltimas ir jo dalyviai būtų apibrėžiami ir vertinami taip kaip tai numatyta Konvencijoje „Dėl kelio užkirtimo genocido nusikaltimui ir nubaudimo už jį“ ir 1945 m. Niurnbergo tribunolo statute.

PRIDEDAMA:

1. Kreipimosi į seimo kontrolierių įstaigą kopija;
2. 2017-04-10 Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro atsakymo kopija;
3. Atstovavimo sutarties nuorašas.

Pagarbiai,
Grant Arthur Gochin atstovas
Advokatas Rokas Rudzinskas

Vilnius, 2017 m. spalio 31 d.